

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Beleznay Zsolt (címe) ügyvéd által képviselt (felperes neve, címe) felperesnek a dr. Hildenbrand Katalin (címe) ügyvéd által képviselt (I.r. alperes neve, címe) I. rendű, a dr. Karas Monika (címe) ügyvéd által képviselt (II.r. alperes neve, címe) II. rendű, a dr. Ligeti György (címe) ügyvéd által képviselt (III.r. alperes neve, címe) III. rendű alperesek ellen személyhez fűződő jog megsértésének megállapítása miatt indult perében a Fővárosi Bíróság 2009. július 2. napján kelt, 19.P.23.075/2008/8. számú részítélete ellen a II. rendű alperes részéről 10. sorszám alatt és a III. rendű alperes részéről 9. sorszám alatt előterjesztett fellebbezések folytán meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság részítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét részben megváltoztatja, és II. rendű alperesre vonatkozóan a ...-i és a ...-i számban megjelent cikkek tekintetében a jogsértés megállapítását mellőzi, a ...-i számban megjelentek miatt a jogsértést a következők szerint állapítja meg:

A ...-i szám 2. oldalán közölt a „...” című cikk címével olyan hamis látszatot keltett, hogy a felperes személyéhez jogsértő gyakorlat köthető.

Egyebekben az elsőfokú bíróság részítéletét helybenhagyja.

A részítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes kereseti kérelmében a ... és a ... című napilapban ... szeptemberében és októberében megjelent cikksorozatban közöltek személyét érintő valótlan állítások miatt kérte személyhez fűződő jogai megsértésének megállapítását.

Arra hivatkozott, hogy az I. rendű alperes valótlanul és sértő módon állította azt, hogy a ... a nevével fémjelzett gazdasági társaság számlájára jogellenes kikötés alapján fizettette ki a hallgatókkal a többletdíjakat és költségtérítést. Ezen jogsértő

állításokra alapozott és az ehhez kapcsolódó valótlan híresztelésekkel pedig a lapkiadók is megsértették jóhírnévhez fűződő személyiségi jogait.

A jogsértés megállapításán túl kérte az alperesek eltiltását a további jogsértéstől, elégtétel adására és egyetemlegesen 5.000.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezésüket.

Az I. rendű alperes a kereset elutasítását arra hivatkozással kérte, hogy az ügyben feladat- és hatáskörének megfelelően járt el, a vonatkozó jogszabályi előírásoknak megfelelően tett kezdeményezést a ... rektora felé, egyetlen állásfoglalásában sem említette a felperes nevét, így jogsértést vele szemben nem követett el.

A II-III. rendű alperesek is a kereset elutasítását kérték amiatt, hogy egy létező társadalmi jelenségről, e körben kialakult vitáról számoltak be, a jogtalanságról az I. rendű alperes megállapításaira alapozva szóltak, megjelenítve az egyetem álláspontját is. A felperest is meg kívánták nyilatkoztatni, de ő ez elől elzárkózott.

Az elsőfokú bíróság az I. rendű alperessel szemben előterjesztett kereseti kérelem, illetve a sérelmezett kitételek miatti jogsértés megállapítására irányuló kérelmek tekintetében részítéletet hozott és a felperes keresetét az I. rendű alperes vonatkozásában elutasította és arra kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az I. rendű alperesnek 60.000 forint perköltséget.

A II. és III. rendű alperessel szembeni keresetet a jogalap körében az elsőfokú bíróság részben találta alaposnak.

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a II. rendű alperes azzal, hogy az általa kiadott ... című lap

- ...-i számában az „...” című cikkben olyan hamis látszatot keltett, hogy a felperes saját személyéhez jogsértő gyakorlat köthető,
- ...-i számában az „...” című cikkben olyan hamis látszatot keltett, hogy a kialakult díjfizetési gyakorlatért a felperes felelőssége lenne megállapítható,
- ...-i számában a „...”, illetve
- ...-i számában az „...” című cikkben valótlanul híresztelte, hogy a ... részéről nem költöttek volna fejlesztésre,
- ...-i számában az „...” című cikkben olyan hamis látszatot keltett, hogy ... közvetlenül költségvetési pénzekhez juthatna,
- ...-i számában az „...” című cikkben olyan hamis látszatot keltett, hogy a felperes személye bűncselekmény gyanújával állna összefüggésben, valamint
- ...-i számában az „...” című cikkben olyan hamis látszatot keltett, hogy a felperes saját személyében jogsértő gyakorlatot folytatna,

megsértette a felperes jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogait.

Az elsőfokú bíróság ezt meghaladóan a felperes keresetét a jogsértés megállapítása körében a II. rendű alperes vonatkozásában elutasította.

A III. rendű alperes tekintetében az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy az általa kiadott ... című napilap azzal, hogy

- ...-i számában az „...” című cikkben, valamint a

- ...-i számában a „...” című cikkben olyan hamis látszatot keltett, hogy a felperesnek bárki számára is jogtalanul felvett tandíjat kellene visszafizetnie,
 - ...-i számában az „...” című cikkben olyan hamis látszatot keltett, hogy a felperest a vitatott ügyben személyes felelősség terhelné,
 - ...-i számában a „...” című cikkben olyan hamis látszatot keltett, hogy a felperesnek a személyhez kapcsolódó „ügye” lenne, valamint
 - ...-i számában az „...” című cikkben olyan hamis látszatot keltett, hogy akár a felperessel szemben is érdemben bűncselekmény gyanúja merült volna fel megsértette a felperes jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogát.
- Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság a felperes keresetét a jogsértés megállapítása körében a III. rendű alperes vonatkozásában elutasította.

A részítélet indokolásában az elsőfokú bíróság ismertette a perbeli jogvita elbírálásánál irányadó törvényi rendelkezések, az alkotmánybíróági határozatokat, a PK. állásfoglalásokat, utalt a hasonló ügyek megítélésénél kialakult bírói gyakorlatra.

Az általános szempontok alapján elvégzett konkrét vizsgálat alapján érdemben nem találta megalapozottnak az I. rendű alperessel szembeni kereseti kérelmet, mert álláspontja szerint az I. rendű alperes részéről jogi véleménynyilvánítás történt, és önmagában az hogy ez a jogi vélemény utóbb tévesnek bizonyult a bírói döntések alapján, nem teszi azt személyiségi jogot sértővé, és az sem jelent jogsértést, ha az I. rendű alperes ezt a véleményét sajtónyilatkozataiban megerősíti tekintettel arra, hogy az I. rendű alperes a felperes személyes felelősségéről nem nyilatkozott.

Az elsőfokú bíróság a II. rendű alperessel szembeni igény elbírálása körében általánosságban kiemelte, hogy egy létező társadalmi jelenségről, az azzal kapcsolatos jogi vitáról a sajtónak az adott eljárás konkrét állásával összhangban kell tudósítania és eközben nem fejezhet ki előzetes ítéletmondást.

Azt is hangsúlyozta, hogy cikkek címének önálló jelentősége van, mert az olvasók sok esetben csak a kiemelten szedett címetek, bevezetőket olvassák el és abból vonnak le következtetéseket.

Rögzítette, hogy a II. rendű alperes általánosságban arra hivatkozott, hogy egy folyamatban levő, a vizsgálati szakban levő eljárásról tudósított, az általa használt díjszedésre vonatkozó jogszerűtlen vagy jogtalan kifejezés pedig összhangban állt az eljárás konkrét állásával. Utalt a II. rendű alperes arra is, hogy a ... nevében és helyett a felperes igényt jelen perben nem érvényesíthet.

A „...” (...) cikkben megjelentek miatt a jogsértést az elsőfokú bíróság azért állapította meg, mert a vizsgálati szakban levő eljárásról úgy tudósított, mintha abban végleges megállapítás született volna és abban a felperes személyes felelősségét is vizsgálták volna.

A „...” (...) főcím vonatkozásában a jogsértést megállapította, mert az a felperes személyes felelősségére utalt, arra, hogy a díjfizetési gyakorlatért a felelőssége megállapítható lenne, holott ilyen személyes felelősség megállapítására nem került sor. Ugyanakkor úgy ítélte meg, hogy a felperesi magatartás, a nyilatkozattételtől

való elzárkózás a véleménynyilvánítás szintjén kritizálható volt, így e körben a keresetet az elsőfokú bíróság elutasította.

Kifejtette, hogy a ...-i és az ...-ei cikkeiben a II. rendű alperes azt a látszatot keltette, mintha egyáltalán nem fordították volna a beszédett pénzeket eszközök vásárlására. E körben a felperes személyes érintettségét támasztotta alá a meghallgatott ... tanú, aki úgy nyilatkozott, hogy a hallgatók maguk is a felperest jelölték meg felelősként. Emiatt a jogsértést az elsőfokú bíróság megállapította, s elutasította viszont a keresetösségi jog hiánya miatt a tandíjak beszédésével összefüggésben előterjesztett keresetet, mert e körben a felperes személyére közvetlen utalás nem történt.

Ugyanígy személyes érintettség hiánya miatt utasította el a ...-i cikk miatti keresetet az elsőfokú bíróság, mert úgy ítélte meg, hogy a cikk címe, „...”, illetve a ... jogtalan tandíj szedése kitétel sem érinti közvetlenül a felperes személyét.

A ...-én „...” cikk címe és az abban közöltek miatti keresetet az elsőfokú bíróság alaposnak találta, mert azok alkalmasak voltak olyan hamis látszat keltésére, mintha az állami támogatás közvetlenül a felperes vagyonát gyarapította volna, holott a felperes jövedelme nem azonosítható a kft. bevételeivel, így nem volt megállapítható, hogy a felperes közvetlenül vett volna fel állami pénzeket.

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a II. rendű alperes az ...-i „...” címmel megjelent cikkben is hamis látszatot keltett, úgy tüntette fel az eljárást, illetve a felperes személyét, mintha vele szemben bűncselekmény elkövetése megfogalmazható lenne, illetve személyéhez közvetlenül köthető jogsértés történt volna. Elutasította azonban a jogtalanul minősített tandíjszedéssel összefüggésben előterjesztett felperesi igény a keresetösségi jog hiánya miatt.

A ...-i „...” alcímű cikkben a felperes személye említésre nem került, rá még utalást sem tartalmazott, ezért keresetösségi joggal e körben sem rendelkezett a felperes az elsőfokú bíróság szerint.

Az elsőfokú bíróság a „...” címmel ...-én megjelent írás tekintetében a jogsértés részben állapította meg. Álláspontja szerint a cikk olyan hamis látszatot keltett, mintha a felperes személyéhez köthető, érdemben megállapított jogsértés történt volna.

A ...-i cikkel kapcsolatos kereseti kérelmet az elsőfokú bíróság elutasította azon indokolással, hogy a II. rendű alperes nem lépett túl az ombudsman - I. rendű alperes - álláspontjának ismertetésén, tehát jogsértést nem követett el.

A III. rendű alperessel szemben az elsőfokú bíróság a jogsértést a ...-én „...” és a ...-én „...” című cikkeiben írtak miatt azért állapította meg, mert az nem volt összhangban az I. rendű alperes közlésével, ezáltal a felperes személyes felelősségének a látszatát keltette.

Ugyanakkor elutasította a ...-re, a ...-re vonatkozó állítások tekintetében a felperes keresetét keresetösségi jogának a hiánya miatt.

Részben találta alaposnak a ...-én „...” és a ...-án „...” címmel megjelentek miatt előterjesztett kereseti kérelmet ugyanazon indokok alapján. Az elsőfokú bíróság e körben arra mutatott rá, hogy a felperessel szemben sem polgári, sem közigazgatási, sem büntetőeljárás nem indult, felelősségre vonására nem került sor. Személy szerint tehát a felperesnek nem volt semmiféle „ügye”, neve adócsalással,

bűncselekmény elkövetésével vagy annak gyanújával nem volt összefüggésbe hozható. A ...-vel kapcsolatos tandíjbotrányról közöltek miatti igényt az elsőfokú bíróság elutasította, mert úgy ítélte meg, hogy az I. rendű alperes álláspontjának ilyen módon való ismertetése nem jogsértő, egyrészt a véleménynyilvánítás szabadsága, másrészt a keresetösségi jog hiánya miatt.

A ...-i cikkben a tandíjbotrány kifejezés körében az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy az ugyan pontatlan, jogilag nem értelmezhető, de ezzel a bulvármegfogalmazással a III. alperes személyiségi jogot nem sértett. Azzal azonban jogsértést valósított meg, hogy a felperes személyével összefüggésben adócsalást emlegetett, olyan látszatot keltett, mintha a felperest bűncselekménnyel gyanúsítható lenne.

Az I. rendű alperessel szembeni kereseti kérelem vonatkozásában az elsőfokú bíróság a perköltség viseléséről a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján határozott.

A részítélet ellen a II. és a III. rendű alperes terjesztett elő fellebbezést.

A II. rendű alperes azt sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem idézte konkrétan azokat a cikkbeli állításokat, amelyekről megállapította, hogy nem felelnek meg a valóságnak vagy hamis színben tüntetik fel a felperest, így határozata elnagyolt, nélküli a tényszerű megállapításokat.

A ...-i cikkel összefüggésben előadta, hogy a főcím alatti kopfból, de a cikk egészéből is kiderült, hogy az ombudsman eljárásáról tudósított, így nem keletkezhetett az a hamis látszat, hogy a vizsgálat már jogerősen befejeződött, mivel erre utalást a cikk nem is tartalmazott.

Az sem minősül jogsértésnek, ha egy szervezetet közismert vezetője nevével azonosítanak, így a „...”, „...” (...-i cikk) megjelölés személyiségi jogot nem sértett. Egyébként sem a felperes személyi felelősségére utalt, hanem arra, hogy a konkrét vizsgált intézmény működtetésében döntő szerepet vállalt. Hivatkozása szerint a „...” sem a felperes személyes felelősségét csak a ...-hez fűződő meghatározó szerepét emelte ki. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem a felperes keresetében idézett állításokat elemezte, hanem általánosságban fogalmazta meg döntését és azt sem vette figyelembe, hogy a pert ... magánszemély indította, ezért az intézmény felszereltségére vonatkozó közlése tekintetében nem is volt keresetösségi joga (...-i és ...-i cikk).

Kifogásolta a tanú érdekeltségére vonatkozó bírói megállapítást. A tanú törvényes figyelmeztetést követően adta elő személyes tapasztalatait, illetve a hallgatóktól szerzett információit, amit aggálytalan tanúvallomásnak kell tekinteni.

Állította, hogy a sérelmezett részek pontos megjelölését az elsőfokú bíróság a ...-i cikk vonatkozásában mellőzte, indokolási kötelezettségének sem tett eleget és figyelmen kívül hagyta, hogy a ...-i cikkben az újság a hallgatói önkormányzatok nyilatkozatáról tudósított, arról, hogy a hallgatók a megismert tényekből vonták le következtetésüket, azt, hogy a büntetőeljárás kezdeményezése „helyes” lépés lenne.

A II. rendű alperes szerint a ...-i írás esetén sem jelölt meg pontos szöveget az elsőfokú bíróság. A felperes nevének említése nem arra utalt, hogy a felperes

jogsértő gyakorlatot folytatott, hanem arra, hogy a nevéhez köthető intézetben jogtalanul szedtek tandíjat.

Mindezek alapján a részítélet megváltoztatását, a kereset elutasítását kérte.

A III. rendű alperes fellebbezésében arra hivatkozott, hogy az érintett kft. a ... család tulajdona, a főbb irányokat ők határozzák meg, a pénz beszedése nyilván haszonnal járt, így a sajtó - különösen a bulvársajtó - megítélése alapján ez a bevétel, illetve nyereség ... és felesége hasznának tekinthető. Az egyszerű olvasó is tisztában van azzal, hogy a „...” megjelölés a céget jelenti, ezért nem kelt hamis látszatot a pénz visszafizetésével kapcsolatos közlés.

Megítélése szerint a közöltek, a megjelentek tartalma szempontjából érdektelen, hogy a felperesről vagy a többségi irányításával működő cégről szóltak az írások. Egyébként is a felperes büntetőjogi felelőssége felmerülhet akkor is, ha olyan társasági határozat meghozatalában vesz részt, amely az ügyvezetésre kötelező döntést tartalmaz.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság részítéletét a Pp. 253. § (3) bekezdésének megfelelően csak a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között bírálhatta felül.

Ebben a körben eljárva megállapította, hogy az elsőfokú bíróság részítélete érdemben felülbíráható volt, a lefolytatott bizonyítási eljárásra, a megállapított tényállásra alapozott döntésével a Fővárosi Ítéltábla nagyobb részben egyetértett.

A fellebbezésben foglaltakra tekintettel a Fővárosi Ítéltábla általánosságban az alábbiakat emeli ki.

A sajtószabadság olyan kiemelt fontosságú alapjog, amely megnyilvánul abban is, hogy azt az Alkotmány is elismeri és védeni rendeli a 61. § (2) bekezdésében.

A sajtóról szóló 1986. évi II. törvény megfogalmazása szerint az Alkotmányban biztosított sajtószabadság mindenkinek jogot ad arra, hogy nézeteit a sajtó útján közölje, kifejtse, azonban a 3. § (1) bekezdése kimondja, hogy a sajtószabadság gyakorlása nem járhat mások személyhez fűződő jogainak sérelmével.

A sajtó feladata a széles körben figyelemre méltó és a helyi közvéleményt érintő eseményekről való tájékoztatás, azonban a közlésnek való tényeket kell tartalmaznia, amelyeket úgy kell megfogalmazni, hogy azok ne eredményezzék a valóság meghamisítását.

Ki kell emelni azt is, hogy a sajtó felelőssége fennáll a mástól szerzett információk, közlések valóságtartalmáért is.

A Ptk. 75. §-a védelmet kíván nyújtani a személyiség megsértésének mindenféle megnyilvánulásával szemben. A Ptk. ezen belül pedig a legjelentősebb személyhez fűződő jogokat külön is nevesíti.

A hírnév az adott természetes vagy jogi személyre vonatkozó azon tényállítások, ismeretek összessége, amelyek megalapozzák a személy értékelését, a személyével kapcsolatos értékítéleteket. A személy híre csak akkor lehet az értékelés reális alapja, ha az alapul szolgáló tényállítások az objektív valóságot fejezik ki. A hírnév megsértését a jog szankcionálja, így a Ptk. 78. § (2) bekezdése

értelmében jó hírnév sérelmét jelenti különösen, ha valaki más személyére vonatkozó, azt sértő, valótlan tényt állít, híresztel, vagy való tényt hamis színben tüntet fel.

A jogvédelem abban az esetben indokolt, ha a sérelem objektív valótlanságot tartalmazó tényállítás útján vagy a valós tények hamis színben való feltüntetésével valósul meg.

Hamis látszat keltése megvalósulhat a tények megtévesztésre alkalmas csoportosításával, egyes tényálláselemek elhallgatásával, önkényes félremagyarázást okozó fogalmazással, mondatszerkesztéssel.

A nyilatkozatok értékelésénél figyelemmel kell lenni arra is, hogy a sérelmezett kifejezések, mondatok nem ragadhatók ki a szövegösszefüggésből.

Rámutat a Fővárosi Ítéltábla arra is, hogy a bíróságnak adott tényállítás, a kifogásolt szöveg, a szóhasználat alapján kell döntenie abban a kérdésben, hogy megvalósult-e jogsértés.

A fellebbezési kérelmek alapján ezért azt kellett vizsgálni, a felperes által megjelölt és az elsőfokú bíróság által jogsértőnek ítélt kitételek a felperes személyével összefüggésbe hozható valótlan, sértő tényállítást tartalmaztak-e, illetve a valóság hamis színben való feltüntetése megvalósult-e.

A cikkek tartalmából egyértelműen kitűnik, hogy a hallgatók szolgáltatási díj fizetésével kapcsolatos egyetemi gyakorlat miatt kialakult és a cikkekben jelzett jogvitában egyértelműen a felperes személye és tevékenysége képviselt hírértéket. A II. és a III. rendű alperesek az ombudsmani jelentésben foglaltak, valamint az egyetemi hallgatók, diákok által előadottak és egyéb információk alapján egy társadalmi jelenséget kívántak bemutatni, elemezni, amelyben közrejátszott az, hogy a felperes ismert médiaszemélyiség.

Azt is rögzíteni kell, hogy a személyhez fűződő jogokat csak személyesen lehet érvényesíteni, mert a sérelem azzal szemben valósul meg, akire a sérelmezett sajtóközlemény vonatkozik, így a jogi személy tevékenységével, működésével összefüggésben megjelentek miatt az alkalmazotti vagy egyéb jogviszonyban álló magánszemély alappal a jogsértést megállapítását nem kérheti.

Ebből következően a másodfokú bíróság nem osztotta az elsőfokú bíróság jogi álláspontját a ... című napilap ...-i „...” és a ...-ei „...” címmel megjelent cikkekben közöltek megítélésekor. Az elsőfokú bíróság ezen sérelmezett részek tekintetében azt a közlést tartotta jogsértőnek, hogy a ... részéről nem költöttek a fejlesztésre.

Ez a híresztelés azonban a ...-re vonatkozott, az ott elmaradt fejlesztésekre utalt. Ezt az értelmezést erősíti az is, hogy a cikk 2. oldalán „...” alcím olvasható és a ...-ről készített fotó látható. Ebből egyértelműen az derül ki, hogy a sérelmezett kijelentés nem a felperesre, a magánszemélyre, hanem az általa alapított és vezetése alatt álló iskolára vonatkozó állítás. Ugyanígy a ...-ei cikkben megjelentek is a cégre, az ... működtető gazdasági társaságra, annak tevékenységére vonatkoztak. A további utalások - „családi cég”, az oktató kft. gyarapodása, vállalkozás, a tandíjszedés a ...-ben, a ... cégével kötött megállapodás, és a cég csupán a postás szerepét töltötte be

- tükrében a cikk szövegösszefüggéseit is vizsgálva, az átlagolvasó számára is ez az értelmezés olvasható ki.

A kifejtett indokok alapján a közvetlen személyes érintettség hiánya miatt a Fővárosi Ítéltábla ebben a körben a felperes jóhírnévhez fűződő személyiségi joga megsértésének megállapítására irányuló igényét megalapozatlannak ítélte, ezért az elsőfokú bíróság részítéletének megváltoztatásával ezen keresetet elutasította.

Nem értett a másodfokú bíróság a ...-i számában megjelentek miatt megállapított hamis látszat keltésére vonatkozó döntés azon részével sem, amelyben az elsőfokú bíróság a sérelmezett rész megjelenési helyét, a cikk címét jelölte meg.

A felperes személyével összefüggésben az első oldali cím és felvezető rész valótlan, sértő állítást nem tartalmazott, ilyet a felperes sem jelölt meg a keresetében, csak a ...-re, a cégre, a gazdasági társaságra vonatkozóan megjelenteket kifogásolta. Sérelmezte viszont a második oldalon folytatódó a „...” cím alatt közölteket, mert megítélése szerint az azt a benyomást kelti, mintha a jogtalanul beszédett összegek egyenesen a felpereshez folytak volna be, illetve a vizsgálat a felperes személyes felelősségére is kiterjedt.

Abban egyetértett a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bírósággal, hogy az írás a vizsgálati szakban folyó eljárást úgy tüntette fel, mintha az már lezárult, befejeződött volna, ezáltal a hamis látszat keltése megvalósult, a II. rendű alperes a hiteles, pontos tájékoztatási kötelezettségét megsértve, az általános személyiségi jogi perekben is alkalmazandó PK. 14. számú állásfoglalást figyelmen kívül hagyva tájékoztatta olvasóit, ezért a Fővárosi Ítéltábla a jogsértés megállapítására vonatkozó döntést érdemét tekintve helybenhagyta, azonban annak megfogalmazását pontosította annak megfelelően, hogy abból egyértelműen kitűnjön, hogy pontosan melyik közlés volt az, amely a felperessel szembeni jogsértés megállapítását indokolta.

A másodfokú bíróság megítélése szerint az elsőfokú bíróság ezt meghaladóan - a ...-én „...”, a ...-én „...”, a ...-én „...”, továbbá a ...-én „...” című cikkek vonatkozásában - helyesen állapította meg a jogsértést hamis látszat keltése miatt.

A II. rendű alperes a felperes személyes felelősségére vonatkozó megállapításai, a személyes vagyonát gyarapító állami támogatással, a személyével kapcsolatban a bűncselekmény gyanújának a felvetése, személyes, jogsértő gyakorlatára utalás a Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint is alkalmas volt olyan hamis látszat keltésére, amelynek valóságalapja a felperes vonatkozásában nem nyert igazolást, ezért a felperes jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogát sértette. Egyetértett a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által kifejtett indokokkal is, ezért csak visszautal azokra.

A III. rendű alperessel szembeni kereset elbírálása körében a már ismertetett általános szempontok mellett a másodfokú bíróság kiemeli, hogy a III. rendű alperes által kiadott ... című napilap bulvár hangvételű cikksorozatot közölt az ombudsman hivatali minőségében a hallgatókat terhelő fizetési kötelezettség, a beszédett képzési hozzájárulás miatt lefolytatott eljárásáról, az ügyvel kapcsolatos jogi álláspontjáról.

Osztotta a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság azon álláspontját, hogy a ...-i „...”, a ...-i „...”, a ...-i „...”, a ...-i „...” című cikkben írtak alkalmasak a felperes megítélésének hátrányos befolyásolására, személyének hamis színben való feltüntetésére.

A III. rendű alperes jogsértő közléseinek célpontja megállapítható módon elsősorban a felperes személye volt. Ezáltal a jelzett eseményekkel összefüggésben az átlagolvasó olyan többletkövetkezetést vonhatott le, miszerint az ombudsmani jelentést követően kipattant botrányban kizárólag a felperes, mint magánszemély lenne érintett. Nem arról számolt be, hogy a ...-nek a jogszerűtlen módon felvett tandíjjal el kellene számolni, hanem arról, hogy a felperesnek kell visszafizetni a „lenyelt pénzt”. A cikk megfogalmazásai olyan látszatot is keltettek, mintha a felperes személyes felelősségének megállapítására már sor került volna, illetve bűncselekmény gyanúja merült fel, hogy „ügye lenne.”

Ezt azonban a III. rendű alperes az őt terhelő bizonyítási kötelezettség ellenére nem igazolta.

Az nem vitás, hogy a ... című újság egy bulvárlap. Ez azt jelenti, hogy témaválasztásával vagy annak megjelenítésével szélesebb olvasói táborhoz kíván szólni, ennek megfelelően felszínesebb, egyszerűsítettebb gondolati tartalmakat közvetít olyan módon, hogy az felhasználható legyen a népszerűség, ennek következményeként a példányszám növeléséhez.

Ez azonban nem mentesíti a Sajtótörvényben rögzített kötelezettsége alól, s mivel a sajtószabadság gyakorlása nem járhat mások személyhez fűződő jogainak sérelmével, ezért az általa közöltek tekintetében a felelőssége fennáll.

A III. rendű alperes a fellebbezésében nem adott elő olyan tény, körülményt vagy bizonyítékot, ami indokolta volna az elsőfokú bíróság határozatának megváltoztatását.

Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság részítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint részben megváltoztatta, egyebekben annak helyes indokaira kiterjedően a Pp. 254. § (3) bekezdésének megfelelően helybenhagyta.

Budapest, 2010. május 11.

Kizmanné dr. Oszkó Marianne s.k.
a tanács elnöke

Dr. Győriné dr. Maurer Amália s.k.. Fülöp Györgyi s.k.
előadó bíró

bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő

Fővárosi Ítéltábla
2.Pf.20.607/2011/4.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Beleznay Zsolt (címe) ügyvéd által képviselt (felperes neve, címe) felperesnek a dr. Karas Monika (címe) ügyvéd által képviselt (II. rendű alperes neve, címe) II. rendű és a dr. Ligeti György (címe) ügyvéd által képviselt (III. rendű alperes neve, címe) III. rendű alperes ellen személyhez fűződő jog megsértése miatt indított perében a Fővárosi Bíróság 2010. december 20-án kelt 19.P.23.075/2008/13. számú ítélete ellen - melyet a Fővárosi Bíróság a 2011. február 10-én kelt 19.P.23.075/2008/17. számú kiegészítő ítéletével kiegészített - a II. rendű alperes részéről 16. és 19. sorszám alatt, a III. rendű alperes részéről 15. és 18. sorszám alatt előterjesztett fellebbezések folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét helybenhagyja.

Kötelezi a II-III. rendű alpereseket, hogy személyenként fizessenek meg a Magyar Államnak külön felhívásra 75.000 (hetvenötezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletével - és a 17. sorszámú kiegészítő ítéletével - a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.137/2010/4. számú részítéletével helybenhagyott, illetve módosított tartalommal megállapított személyiségi jogi jogsértések vonatkozásában a II-III. rendű felpereseket (helyesen alpereseket) a további jogsértéstől eltiltotta.

Kötelezte a II-III. rendű alpereseket, hogy a II. rendű alperes esetében a nála megállapított jogsértések esetében a ... című napilapban, annak 3. oldalán az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 8 napon belül közölje a jogerősen a II. rendű alperes terhére megállapított jogsértéseket és azokért fejezzék ki sajnálkozásukat, a III. rendű alperes esetében pedig ugyancsak ezen ítélet jogerőre emelkedésétől számított 8 napon belül közöljék a ... című napilap 3. oldalán a jogerősen a III. rendű alperes terhére megállapított jogsértéseket és azokért fejezzék ki sajnálkozásukat. Az elsőfokú bíróság kötelezte a II-III. rendű alpereseket, hogy 15 napon belül egyenként fizessenek meg a felperesnek 1.250.000-1.2500.000 forint tőkét, valamint ezen összegek után 2005. október 1-jétől a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félét megelőző napon érvényes jegybanki alapkamatot.

Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította.

Megállapította, hogy a felek a képvisellel járó költségeiket maguk viselik.

A le nem rótt illetékről úgy rendelkezett, hogy abból a felperes 150.000 forintot, a II-III. rendű alperesek pedig egyenként 75.000-75.000 forintot kötelesek a Magyar Államnak külön felhívásra megfizetni.

Az ítélet indokolásában rögzítette, hogy objektív jogkövetkezményként a Ptk. 84. § (1) bekezdés b) pontja alapján a II-III. rendű alpereseket eltiltotta a további jogsértéstől, a c) pont alapján pedig elégtételadásra is kötelezte őket.

Kifejtette, hogy a bíróság nem mellőzheti az elégtételadás valamilyen formájának elrendelését, azonban a konkrét forma tekintetében nincs szorosan kötve a kereseti kérelemhez, ezért úgy határozott, hogy a ... és a ... című napilapban az újság egy meghatározott helyén az ítélet rendelkező részében megállapított határidőn belül az érintett alperesek kötelesek közölni a jogerős részítéletnek a II., illetve III. rendű alperesre vonatkozó megállapításait.

A nem vagyoni kártérítés körében hivatkozott a Ptk. 339. § (1) bekezdésére, a 355. § (1) és (4) bekezdésére, a 84. § (1) bekezdésének e) pontjára, a Pp. 163. §-ára, a Pp. 3. § (5) bekezdésére, a 4. § (1) bekezdésére és a 206. § (1) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság 34/1992.(VI. 1.) AB számú határozatára és annak indokolására.

Kiemelte, hogy a jogsértések tárgyi súlya jelentősnek minősíthető, mert többszörös jogsértésre került sor, egyfajta kampányszerű magatartás érvényesült úgy a II. rendű, mind a III. rendű alperes részéről, mert folyamatosan a felperes személyes felelősségére utaltak. Az elsőfokú bíróság azt is mérlegelte, hogy a felperes számos kereseti kérelme elutasításra került.

A tényleges jogkövetkezmények körében a felperes bizonyítást felajánlani nem kívánt, kizárólag személyes előadását kérte figyelembe venni azzal, hogy a hátrányok bekövetkezése köztudomású ténynek tekinthető. Előadta, hogy magyarázkodásra kényszerült, életminősége megromlott, a támadások elhárítása számára többlet erőfeszítést igényelt. Arra is hivatkozott, hogy a sérelmezett írásokra való reagálását az egyetem gyakorlatilag megtiltotta.

Előadta, hogy az nem szorul bizonyításra, hogy családtagjainak mennyi kellemetlenséget okoztak az alperesi írások.

Az alperesek szerint a felperes személyes nyilatkozata bizonyítékként nem vehető figyelembe.

Az elsőfokú bíróság összességében figyelembe vette a külön bizonyítás nélkül a bírói gyakorlatban megítélt nem vagyoni kártérítések összecszerűségét, a sorozatosságot, a jogsértés tárgyi súlyát és azt, hogy a jogalap tekintetében a felperes nem lett teljes egészében pernyertes. Mindezeket értékelve a nem vagyoni kártérítés összegét alperesenként 1.200.000 forintban állapította meg.

Az egyetemleges megállapítást mellőzte, mert nem merült fel adat arra nézve, hogy a II-III. rendű alperesek egymás tevékenységére figyelemmel, egymással összhangban azonos elhatározásból jelentettek volna meg jogsértő közleményeket. A perköltség viseléséről a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján határozott.

Az ítélet ellen a II-III. rendű alperes terjesztett elő fellebbezést.

A II. rendű alperes jogorvoslati kérelmében a nem vagyoni kártérítésre vonatkozó elsőfokú döntést kifogásolta.

Hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróságnak kizárólag csak a jogsértő kijelentésekkel kapcsolatban és nem a teljes felperesi kereset alapján kellett volna a felperes járulékos igényét, a kártérítésre vonatkozó kérelmét elbírálni. Az elsőfokú bíróság a felperes személyes előadását úgy vette figyelembe, mintha nem létezne egy jogerős részítélet, amely a jogsértések megállapítása körében a felperes igényét csak részben találta alaposnak, így annak megállapítása, hogy a jogsértés tárgyi súlya jelentős, nem állja meg a helyét.

Az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe azt a tényt sem, hogy az oktatási jogok biztosa által az oktatási intézménynél indított és lefolytatott vizsgálat kifejezetten a felperes személyéhez köthető.

Megítélése szerint köztudomású, hogy a felperes személyével hirdetik a ...-t, és közismertsége az oka, hogy jelentkeznek a hallgatók, az a körülmény, pedig, hogy az intézetnél a történetek okán a felperes személye megemlítesre került nem minősülhet jelentős tárgyi súlyú jogsértésnek. Hangsúlyozta, hogy a jogsértések megállapítása egyetlenegy esetben sem amiatt történt, hogy direkt módon valótlán és jogsértő tény állítottak volna a felperesről.

Álláspontja szerint a jogsértéshez kapcsolódó szubjektív szankciók megállapítása körében az elsőfokú bíróságnak nyilvánvalóan különbséget kellett volna tennie aszerint, hogy szimplán hazudott-e, vagyis légből kapott, nem valós tényeket tett közzé, vagy a megjelentekre valóságos események szolgáltattak alapot.

Nem tudta elfogadni az elsőfokú bíróság arra történő utalását, hogy a cikksorozat a felperes személyével szemben irányított, célzott támadás volt. Arra is hivatkozott, hogy az írások időszerűségét az események szolgáltatták. A 2005. szeptember 23-án megjelent cikk azt követően íródott, hogy az oktatási ombudsman levélben szólította fel az intézetet az államilag finanszírozott képzéseken a tandíjszedés megszüntetésére, a szeptember 24-i cikkben a fejleményekről, oktatási jogok biztosának nyilatkozatáról számolt be. A szeptember 29-i írás apropóját a megbízási szerződés adta, míg az október 4-i írásban a ... esetleges feljelentésének a lehetőségéről nyilatkoztak. Az október 10-i közlemény pedig azzal a szándékkal készült, hogy a figyelmet az országos problémára irányítsa, tehát semmilyen indoka

nem volt annak, hogy az elsőfokú bíróság bizonyos túldimenzionált figyelmet állapítson meg.

Kiemelte, hogy a „kártérítés kiszabása” azért is jogszerűtlen, mert az jogalap hiányán túl nélkülözött minden bizonyítékot, és nem nyert igazolást az, hogy a felperest milyen „nagyságrendű” hátrány érte, nem bizonyította az ok-okozati kapcsolatot sem. Álláspontja szerint nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a felperes ún. celeb személyiség, akiről naponta jelennek meg a bulvársajtóban hírek, márpedig a közéleti szerepléssel együtt jár, hogy a felperes személyéről nem csak olyanok fejtenek ki véleményt, akik szimpatizálnak vele.

A II. rendű alperes szerint semmilyen érdemi jelentőséggel, bizonyító erővel nem bír a felperes azon előadása, hogy személyét mennyire megviselték a negatív felhangú, sokszor gyalázkodó, elsősorban a világhálón megjelent vélemények. A felperes egyetlen konkrét - a II. rendű alperes - miatt elszenvedett hátrányt sem tudott megemlíteni. Nem fogadta el azt, hogy az elsőfokú bíróság mérlegelés tárgyává tette a felperes „családjával kapcsolatos előadásait”, és a perben szerinte az sem értékelhető, hogy az őt ért vádakra a felperes miért nem tudott reagálni.

Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe, hogy a felperes egyetlen olyan konkrét esetet sem jelölt meg, amikor magyarázkodásra szorult volna, amikor életminősége romlott volna. És nem vehető figyelembe hátrányként az sem, hogy az egyetemen sokan ellenérzéssel viseltettek vele szemben.

Mindezek alapján kérte az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását és a kártérítés iránti megalapozatlan felperesi igény elutasítását.

A III. rendű alperes fellebbezésében kérte a kártérítés megfizetésére vonatkozó döntés megváltoztatását.

Előadta, hogy a cikkek nem nélkülöznek minden alapot. Egyrészt a cikkekben törekedtek konkrétan körüljárni a témát, de sajnálatos módon a felperes nem működött együtt az újságírókkal, így az ő álláspontja nem jelenhetett meg.

Kiemelte, hogy a felperes többszörös felhívás ellenére sem ajánlott fel bizonyítást, így a magas összegű kompenzáció nem indokolt, a felperes saját előadása nem volt meggyőző a hátrányok tekintetében.

Nem tartotta életszerűnek, hogy a felperes cégének ügyeiről az egyetemi oktatók csak a lapokból értesültek.

Mindezek alapján kérte az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását, a kártérítés iránti igény elutasítását.

A II-III. rendű alperesek fellebbezése nem alapos.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (3) bekezdésének megfelelően csak a fellebbezéssel érintett részben vizsgálta felül.

E körben megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a megállapított tényállásból helyes következtetést vont le, az így meghozott döntésével a másodfokú bíróság teljes egészében egyetértett.

A fellebbezési kérelemben foglaltakra tekintettel a Fővárosi Ítéltábla általánosságban azt emeli ki, hogy a Ptk. 84. § (1) bekezdése értelmében akit

személyhez fűződő jogában megsértenek, az eset körülményeihez képest a követelheti a jogsértő eltiltását a további jogsértéstől; és követelheti, hogy a jogsértő nyilatkozattal vagy más megfelelő módon adjon elégtételt, és hogy szükség esetén a jogsértő részéről vagy költségén az elégtételnek megfelelő nyilvánosságot biztosítsanak.

A jogsértő magatartástól való eltiltás olyan esetben indokolt és célszerű, ha alappal lehet tartani a kifogásolt eljárás megismétlésétől. Jelen esetben az alperesek többszörös jogsértést valósítottak meg, emellett alappal lehet tartani a további jogsértéstől, ezért indokolt volt a II-III. rendű alperesek jogsértéstől való eltiltása.

Az elégtételadás mint objektív jogkövetkezmény lényegében erkölcsi jóvátételt jelent, módjának és a nyilvánosság körének meghatározásában azt kell szem előtt tartani, hogy az lehetőleg ugyanabban a körben biztosítsa a jogsértő magatartásról tudomást szerzők előtt az elégtétel megismerését is.

Az elégtétel nyújtás tartalmáról a bíróságnak kell rendelkeznie, annak szövegét tehát az ítélet rendelkező részébe kell foglalni.

Az elsőfokú bíróság ennek megfelelően helytállóan rendelkezett az elégtétel adásáról és arról, hogy a II. rendű alperes a ..., míg a III. rendű alperes a ... című napilapban teljesítse, és köteles a sajnálkozás kifejezésére is.

A nem vagyoni kártérítési igény körében a másodfokú bíróság a következőkre alapította döntését.

A Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján a kártérítés feltétele a kár bizonyítása. Önmagában annak állítása, hogy a jogsértés elvileg alkalmas lehet a személy megítélésének hátrányos befolyásolására, nem tekinthető olyan ténylegesen bekövetkezett nem vagyoni hátránynak, amely a Ptk. 355. § (4) bekezdése alapján a nem vagyoni kárpótlás megítélésének feltétele. A Ptk. 84. § e) pont szerint irányadó kártérítési felelősségi szabályok szerint csak bizonyított hátrányok esetén van lehetőség annak csökkentése vagy kiküszöbölése érdekében nem vagyoni kártérítésre.

A nem vagyoni kártérítés jogintézménye az általános személyiségvédelem egyik eszköze, alkalmazásának feltétele, a nem vagyoni kártérítés megfizetésére vonatkozó igény jogalapja, valamely személyhez fűződő jog megsértése.

Mivel ezen jogintézmény sem szakítható el a kártérítés általános szabályaitól, megállapításához a jogellenes, felróható magatartáson felül szükséges olyan hátrány bekövetkezése, amely csak nem vagyoni kártérítéssel orvosolható, és a kettő között okozati összefüggésnek is fenn kell állnia. [Ptk. 84. § e) pont; Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdés, Ptk. 339. § (1) bekezdése]

A nem vagyoni kártérítés az adott személyiség értékminőségében bekövetkezett csökkenés ellensúlyozására hivatott, mértékének pedig ahhoz kell igazodnia, hogy ez a személyiséget jellemző helyzet milyen mértékű kedvezőtlen irányú változást idézett elő a jogsérelmet szenvedett félnél. A személyiségi jogsértés esetén tehát azt kell vizsgálni, hogy a sérelmezett magatartás mennyiben járt olyan következménnyel, hogy az adott személyről kedvezőtlen értékítélet alakuljon ki, és ez mennyiben hatott ki társadalmi megítélésére.

A Pp. 163. § (3) bekezdése alapján külön bizonyítás nélkül is elfogadható olyan hátrány bekövetkezése, amely köztudomású ténynek tekinthető.

A nem vagyoni kártérítés összegének meghatározásakor pedig a jogsértés tárgyi súlyát, a sérelem időpontját, a kialakult bírói gyakorlatot és a lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként megállapíthatóan bekövetkezett hátrányokat kellett értékelni. A Legfelsőbb Bíróság több eseti döntésében rámutatott, hogy a jogsértéssel okozati összefüggésben nem vagyoni kártérítés megítélésére nem csak akkor van lehetőség, ha a sérelmet szenvedett fél tételesen igazolja a nem vagyoni hátrányait, a bíróság ugyanis a Pp. 163. § (3) bekezdése alapján külön bizonyítás nélkül is elfogadja az olyan hátrány bekövetkeztét, amely köztudomású ténynek tekinthető, így ha a sérelmet szenvedett fél valószínűsíti a hátrányait, valamint olyan esetben, ha a kár bekövetkezése köztudomású tényként elfogadható, a nem vagyoni kártérítés a hátrány tényleges bizonyítása nélkül is megítélhető.

Ilyenkor a kártérítés mértékéről a bíróság a ténylegesen bekövetkezett joghátrányhoz képest, a Pp. 206. § (3) bekezdése alapján mérlegelési jogkörében határoz.

Az általánosságban kifejtettek alapján a Fővárosi Ítéltábla egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a többszörös, kampányszerű jogsértés a jogsértés tárgyi súlyát jelentős mértékben befolyásolta.

Azzal, hogy az alperesek egymás után több alkalommal a jogtalan tandíj beszédéről számoltak be és ezzel összefüggésben a felperesi felelősségre utaltak, tulajdonképpen erősítették a cikkekben közöltek, ezáltal az átlagolvasóban felmerülő gyanút.

Azonban figyelembe kellett venni azt is, hogy a felperes a nem vagyoni kártérítés iránti igényét saját előadásán túl bizonyítékkal nem támasztotta alá, személyes előadását sem okirati, sem egyéb bizonyítékkal nem igazolta, így sem az életminőségének romlását, a különböző támadások elhárítása érdekében tett erőfeszítéseit, magyarázkodásra kényszerülését külön bizonyítékokkal nem támasztotta alá. Ezek a felperes által előadott következmények - jellegükből adódóan - köztudomású tényként is figyelembe vehetők.

A felperesi felelősségre utalás, a többszörös jogsértés köztudomásúan befolyásolja egy egyetemi oktató megítélését, a hallgatók véleményét. Figyelembe kellett venni azt is, hogy egy közismert televíziós személyiségről, az átlagolvasók figyelmét fokozottabban felkeltő média szakemberről állították az alperesek azt, hogy „lenyeli a hallgatók pénzét”; hogy „cége gazdagodik” a diákok befizetéseiből; hogy ezzel kapcsolatban „csalás”, „adócsalás” gyanúja is felmerült anélkül, hogy ezeket a közléseket az alperesek hitelt érdemlő módon alátámasztották volna.

A Fővárosi Ítéltábla egyetértett az elsőfokú bírósággal abban is, hogy külön nem szorul bizonyításra az, hogy mind a felperes, mind családtagjai számára számos kellemetlenséget okoztak a jogsértő alperesi közlések, a cikksorozatok, amelyek miatt a felperes folyamatos magyarázkodásra kényszerült. Ez mindenképpen olyan hátránnyként értékelhető, amelynek nem vagyoni kompenzálására indokolt a nem vagyoni kártérítésre kötelezés.

Az összegszerűséget tekintve az elsőfokú bíróság a körülmények helyes mérlegelésével hozta meg a döntését, annak felülmérlegelése nem volt indokolt, figyelemmel arra is, hogy az alperesek fellebbezésükben nem adtak elő olyan okot,

illetve nem terjesztettek elő olyan kérelmet, ami indokolta volna az elsőfokú bíróság által megállapított nem vagyoni kártérítés összegének a megváltoztatását.

A Fővárosi Ítéltábla a jogsértések tárgyi súlyát, a többszörös jogsértést figyelembe véve, valamint az összes körülményt a Pp. 206. § (1) bekezdése alapján mérlegelve az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta és a fellebbezési eljárásban felmerült költségről a Pp. 78. § (1) bekezdése szerint határozott, figyelemmel a 6/1986.(VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdésére, és a 32/2003.(VIII. 22.) IM rendelet 3. §-ában foglaltakra is.

Budapest, 2011. szeptember 13.

Kizmanné dr. Oszkó Marianne s.k.
a tanács elnöke

Dr. Győriné dr. Maurer Amália s.k.. Kisbán Tamás s.k.
előadó bíró

bíró

A kiadmány hiteléül:
tisztviselő